

En mängd luftdrag genomkorsar Sophi Vejrichs konstnärskap. Redan i avgångsutställningen på Galleri Mejan var de närvarande, som de potentiella pustar som skulle kunna få dammolnet på golvet att flytta på sig, den möjliga nysning som kunde skingra kokainlinorna på bordet eller de andedrag som kunde inhalera dem.

Luften som det mest livgivande och samtidigt minst synliga. Det förunderliga med andningen som håller oss levande, tyst och omärklig pågår den reglerad av autonoma nervsystemet. Hur visualiserar man detta ständigt närvarande element?

Det är bara när luften forceras eller förorenas som den blir synlig. Vindens drag genom följsam materia, som tyg. Eller i form av rök från en cigarett, rökelsepinnar eller fabriksskorstenar. Luften kan också ge ljud ifrån sig om den färdas genom ett blåsinstrument, som rören i en panflöjt. Exempelen är tagna från Sophi Vejrich motivvärld. Ett av hennes absolut tidigaste verk består av ett bord med en bordsduk som vinden fått tag i. Några clips håller kvar delar av den i bordskanten, medan hörnen reser sig i det imaginära luftdraget. *Vindslukerskan* från 2001 är en travesti på den berömda bilden med Marilyn Monroe där hennes klänning lyfts över ett luftutsläpp. Men i Sophi Vejrichs version saknar hon underkropp. Torson i trä står över en fläkt som får håret att röra sig i luften. Den liknar en totemfigur med slutet anlete, blicken är sänkt och figuren saknar mun, bröstet är två träklot som vilar i uringningen. Det är en kvinnlig gudom som slukar vinden, som har makt över naturens element. Den kvinnliga sexualiteten har här gått från att vara exponerat objekt till att bli en existentiell kategori. Man kan förstå verket som en gestaltning av de livgivande krafterna i tillvaron. En återerövring av en kvinnlig position.

Rymden omkring skulpturen är förutsättningen för dess existens, objektet samspelar med tomrummen. Det reser sig i rummet, tränger undan lufthavet. Gränssnittet mellan skulpturen och det faktiska rummet är avgörande. Sophi Vejrich är noggrann med detta gränssnitt, om ytorna behöver bearbetas görs det tills spåren av handens ingrepp utplånats. I likhet med minimalisterna är hon ute efter ett fabricerat uttryck.

Verken är nästan alltid kombinerade och preparerade ready-mades. Ting som sökts upp eller hittats för att sättas samman till en mångbottnad poetisk helhet. Många gånger har de ett förnuftsvidrigt uttryck, tankarna går till den alkemiska processen där ämnen blandas för att i degeln förvandlas till något helt nytt. Sammansmältningar av de olikartade uttrycken och materialen bildar en säregen ikonografi där ingenting längre är entydigt utan följer en egen logik. Som torson av en skyltdocka i plast med clowndräkt som fått en tråkula med garnhår till huvud, här är det olika världar – modeindustrins och pysselhörnans – som stöter samman och förenas i något som liknar ett väsen ur någon mytologi. En trickster-figur med nedslagen blick som, bisarr och värdig, tycks äga oanade krafter.

Klotet som huvudform har en särskild plats i konstnärskapet. Det är den förenklade skepnad som ges till människohuvudet i en teckenbildande process. I hållristningar, de tidiga huvudfotingar som barnet ritar, men också i schematiska gestaltningar som förekommer på symbolskyltar av olika slag. Att reducera någonting till ett tecken är på en gång en våldsakt och ett upphöjande. Jag tänker mig att de här huvudena kan rulla som bowlingklot i en avhumaniserande rörelse. Men också att de är som jordglober som svävar i kosmos, en egen universell sfär som representerar de gravitationens villkor som vi lever under. Vår livsvärld. I *Softcore Philosophy* från 2017 sticker en perukstock ut från väggen. Den har en krusig sämskskinnskrag runt halsen och på skulden en svart garnkringla som mynnar ut i en hängande fläta med en stor bjällra i änden. Verket har ett outgrundligt och samtidigt exakt uttryck. Tanken går till Meret Oppenheims geniala manipulationer. Volangen och flätan är på något vis ursprungliga bearbetningar av materien. Här får de en närmast kosmisk innebörd. De är som enigmor över universums konstitution. Hur vi tänker över den. Det vi vet om krusningar i rumtiden och om hur atomerna bildar en fläta när de rör sig genom densamma. Även *Metal Meditation* från 2015 består av en perukstock med svart hår av garn. Den är klädd med ett nät som för tankarna till brynja eller nätstrumpa. Två flärpar som påminner om strumpeband med små ringar i antyder att något kan anslutas till den. Också här går mina associationer till det kosmiska. Hur universum kan beskrivas som en spindelväv där galaxerna utgör knutpunkter. Att det som människan tillverkar i det lilla kan utgöra analogier till större strukturer. I meditationen öppnas ju också medvetandet för en väldigare rymd. Kontrasten mellan den kompakta formen och de oändliga perspektiven blir hisnande. I Utställningen *A Leak in the Underworld* på Passagen Linköpings Konsthall 2019 är vinddragen återigen starkt närvarande. I artefakter som kan röra luften eller röras av den. En mäktig vit solfjäder i övernaturlig storlek sträcker ut sig i ett hörn av rummet, i den en svart tofs av silkesnören beredd att dingla vid minsta rörelse. En underlig dammvippa bestående av blott en stor strutsfjäder hänger i en stålställning och väntar på att få röra upp damm eller kittlande beröra en kind. På golvet sitter en svart docka i yogaställning. Fötterna är klädda med klorblekta strumpor som förefaller nersölade av urin. Från det klotrunda huvudet står håret ut likt en rökslinga. Det är som om figures meditation får håret av levitera. I det här verket möts flera teman som är återkommande i konstnärskapet. Intresset för det som i en blekningsprocess blir allt skirare och står i kontrast till en svart negativitet. Och upptagenheten vid olika vätskor, som klor, urin eller vin. Tankarna går återigen till alkemin där olika ämnen förädlas och genomgår förvandlingar. Kanske är strumporna laddade en säregen kraft på grund av de processer de

genomgått. Den mörka gestalten med de ljusa strumporna försjunken i meditation känns märkvärdigt självklar mitt i sin underlighet.

I fotografiet *The Master of Winds* möter vi en annan mörk, flöjtspelande figur. De svartmålade händerna är djurlika som på ett mytologiskt väsen. Här är det någon som bemästrar luften och framkallar musik genom att manipulera den. Det är något illavarslande med gestalten. Den som härskar över naturens element är inte alltid att lita på. Kanske är den androgyna gestalten en döds gudom. Den är som ett centrum i utställningen som potentiellt kan sätta allt i rörelse. I Sophi Vejrichs verk är titlarna medskapande för helheten. Ofta med en humoristisk effekt. Som i *Gold Licker* som består av ett ben i plexiglas som är fyllt med en gul vätska. Tankarna går till sejdlar på ölhallar som är formade som en stövel. Vätskan skulle alltså kunna drickas av någon som därmed slickar i sig det gyllene. Men associationen går också till urin, vilket får innebörden att ta en annan vändning. Precis som i ordleken baseras titlarna ofta på ords och föremåls mångtydighet som gifter sig i en förlösande upptäckt.

I videon *Pink Palace* ser vi en underkropp bakifrån klädd i en rosa sidenkjol med samma tryck på sig som en pruttkudde. En fläkt underifrån får kjolen att röra sig i vinddraget. Här binds den enklaste formen av skämtlynne samman med en upphöjd form av byggnad. Jag tänker mig det rosa palatset som en vördsam metafor för kroppen – för allt som ryms i den, från de lägsta kroppsfunctioner till de mest raffinerade tankebyggnader. Ofta hos Sophi Vejrich samsas det humoristiska med det sublima. Hon fiskar i det omedvetnas strömdrag och hanterar sina fångster med precision. Kombinationen av former och material förefaller alltid motiverad av omsorgsfulla överväganden. Samtidigt äger den något av snilleblixstens lättsinne. Det ger en konst som vid första anblicken är omedelbar och enkel att ta till sig, men som lever kvar länge i betraktaren som en oro eller ett främmande vinddrag.